

GODĪGĀS TIRDZNIECĪBAS CEĻVEDIS

SATURS

Kas ir Godīgā tirdzniecība? 3

Kā pazīt Godīgās tirdzniecības produktus? 6

Kā darbojas Godīgā tirdzniecība? 8

Ko garantē Godīgā tirdzniecība? 10

Godīgā tirdzniecība pasaulē 14

Godīgā tirdzniecība Baltijas valstīs 18

Godīgās tirdzniecības produkti 20

Šī brošūra ir daļa no projekta “Fair Trade: Awareness Raising”, kuru finansē Eiropas Savienība. Par brošūras saturu atbildīga biedrība “Zaļā Brīvība”, un tas neatspoguļo Eiropas Savienības viedokli.

Publicējusi biedrība “Zaļā Brīvība”

Lapu iela 17, LV 1002, Rīga

www.zb-zeme.lv

ISBN 005-14118-584

© 2013, “Zaļā Brīvība”

Vāka foto: Simon Rawles

© Marcus Lyon

1. KAS IR GODĪGĀ TIRDZNIECĪBA?

Globālā tirdzniecība ne vienmēr ir godīga. Zemnieki un strādnieki jaunattīstības valstīs nesaņem godīgu atlīdzību par savu darbu. Samaksa par izaudzēto visbiežāk ir tik niecīga, ka nesedz ražošanas izmaksas un nevar nodrošināt cilvēcu iztiku. Lielākā peļņas daļa tiek dažādiem starpniekiem un izplatītājiem.

GODĪGĀ TIRDZNIECĪBA JEB FAIR TRADE IR PARTNERĪBA, KURAS PAMATĀ IR ILGTSPĒJĪGA ATTĪSTĪBA, DIALOGS, PROCESU CAURSKATĀMĪBA, CIENA UN LĪDZTIESĪBA, TĀ PIEDĀVĀ LABĀKUS TIRDZNIECĪBAS NOSACĪJUMUS UN IEVĒRO MARGINALIZĒTO MAZO VIETĒJO RAŽOTĀJU UN STRĀDNIEKU TIESĪBAS¹.

Godīgā tirdzniecība dod patērētājiem iespēju piedalīties, ne tikai vienkārši atdot savu naudu pret produktu — nodrošināt godīgu samaksu ražotājiem un samazināt nabadzību attīstības valstīs. Tā ir alternatīva piegādes ķēde, kas ļauj cilvēkiem attīstības valstīs nopelnīt iztiku, dod iespējas izglītot bērnus un palīdz aizsargāt vidi.

¹ Saskaņā ar Pasaules Godīgās tirdzniecības organizācijas definīciju <http://www.wfto.com/index.php>

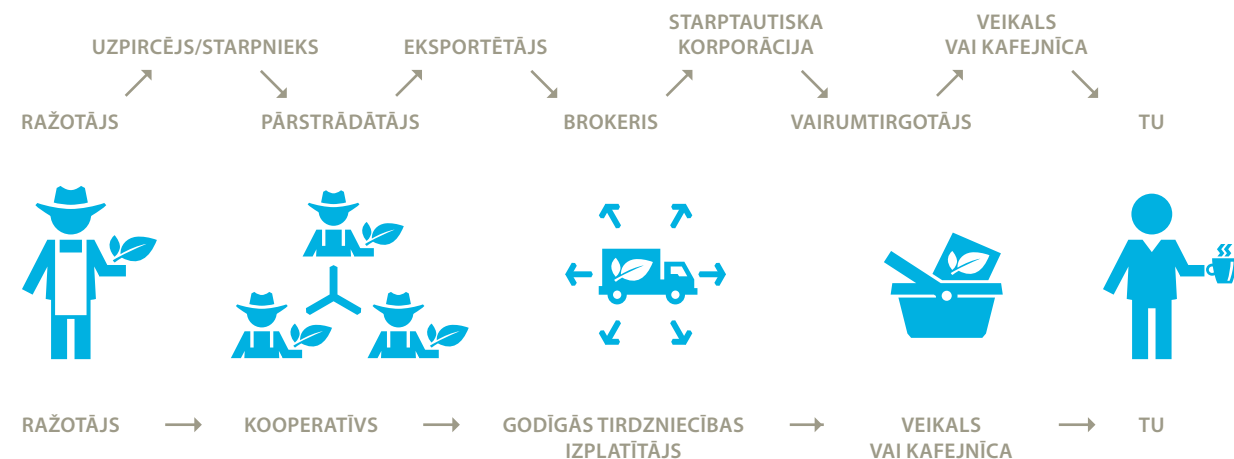

© Didier Gentilhomme

KĀ, PĒRKOT GODĪGĀS TIRDZNIECĪBAS KAFIJU, VARI PALĪDZĒT RAŽOTĀJIEM UN KO IEGŪSTI SEV?

Kafiju iepērk tieši no audzētājiem, audzētāju organizācijām vai kooperatīviem un par to maksā garantēto minimālo cenu — kafijas iepircēji un pārdevēji ir vienlīdzīgi partneri. Iepircēji pārzina ražotāju darba apstākļus, zina, kā tiek aizsargāta vide, kontrolē produktu kvalitāti un zina, kāda ir godīga cena par kafijas pupiņām konkrētajā reģionā. Ražotāji saņem lielāku peļņas daļu, jo starpnieku skaits ir samazināts.

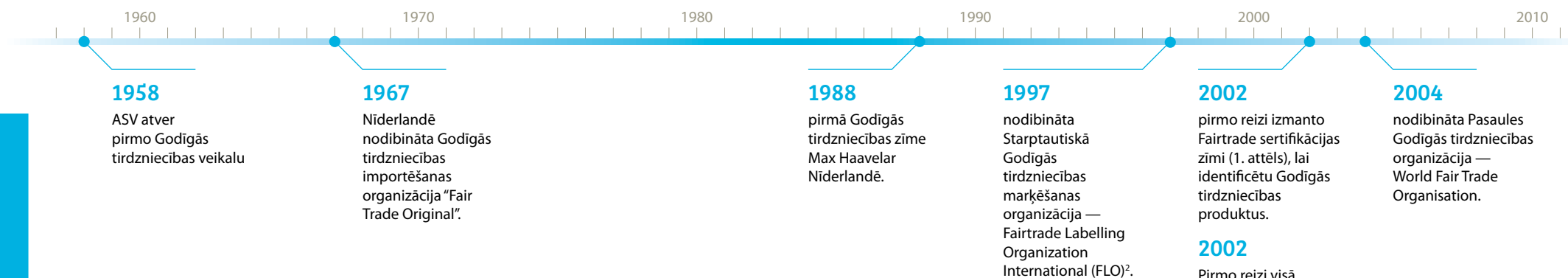
KONVENCIONĀLĀ PIEGĀDES ĶĒDE

GODĪGĀS TIRDZniecības PIEGĀDES ĶĒDE

Šobrīd Godīgās tirdzniecības kustība apvieno vairāk kā 3000 organizācijas, 1000 no tām ir ražotāju organizācijas. Tās atrodas vairāk kā 70 attīstības valstīs un nodrošina Godīgās tirdzniecības produktus visai pasaulei.

Katru gadu visā pasaulē maija otrajā sestdienā atzīmē Godīgās tirdzniecības dienu. 2014. gadā Godīgās tirdzniecības diena būs 10. maijā.

² Fairtrade International:
<http://www.fairtrade.net/about-us.html>

© Anette Kay

2. KĀ PAZĪT GODĪGĀS TIRDZNIECĪBAS PRODUKTUS?

Lai atšķirtu Godīgās tirdzniecības produktus no citiem, tika izveidots Godīgās tirdzniecības marķējums. Fairtrade marķējumu izmanto visā pasaulē kopš 2002. gada (1. attēls)

1. attēls. Godīgās tirdzniecības produktu sertifikācijas marķējums.

Ražotāju un izplatītāju organizācijas, kuras darbojas saskaņā ar Godīgās tirdzniecības principiem, var pazīt pēc Pasaules Godīgās tirdzniecības organizācijas logo (2. attēls).

2. attēls. Pasaules Godīgās tirdzniecības organizācijas produktu marķējums.

EIROPĀ FAIRTRADE MARKĒJUMU VISVAIRĀK
PAZĪST APVIENOTAJĀ KARĀLISTĒ

TO IEVĒROJUŠI **96 %** PATĒRĒTĀJU.

ŠVEICĒ **91 %** PATĒRĒTĀJU
UZTICAS
FAIRTRADE
MARKĒJUMAM.

Terminu Godīgā tirdzniecība izmanto, lai aprakstītu sertifikācijas un marķēšanas sistēmu, kas patērētājiem ļauj pazīt produktus, kuri audzēti vai ražoti saskaņā ar starptautiski pieņemtajiem Godīgās tirdzniecības standartiem.

Terminu Godīgā tirdzniecība arī izmanto, runājot par Godīgās tirdzniecības kustību kopumā, kā arī par organizācijām, kuras darbojas saskaņā ar Godīgās tirdzniecības principiem. Tas ietver gan preces ar marķējumu, gan bez tā, kā arī alternatīvo tirdzniecības organizāciju darbību.

3. KĀ DARBOJAS GODĪGĀ TIRDZNIECĪBA?

Starptautiskā Godīgās tirdzniecības organizācija un Pasaules Godīgās tirdzniecības organizācija pārstāv 1.35 miljonus audzētāju un strādnieku 70 valstīs³. Tāpat pastāv 19 nacionālās Godīgās tirdzniecības organizācijas, kas piešķir tiesības izmantot Fairtrade marķējumu. Šīs organizācijas, kopīgi strādājot, nodrošina atbalstu, uzticamību un caurskatāmību gan ražotājiem, gan patērētājiem.

Ražotāji un tirgotāji strādā saskaņā ar Godīgās tirdzniecības standartiem, un tas garantē, ka pircējs, iegādājoties savu iecienīto produktu ar Fairtrade zīmi, var būt drošs, ka visi Godīgās tirdzniecības nosacījumi ir izpildīti.

Pirmais produkts ar Godīgās tirdzniecības marķējumu bija kafija 1988. gadā.

Lai nodrošinātu sistēmas darbību, neatkarīga Fairtrade sertifikācijas institūcija FLO-CERT uzrauga ražotāju un tirgotāju atbilstību Godīgās tirdzniecības standartiem. Citiem vārdiem, piegādes ķēde tiek pārbaudīta no lauka līdz veikala plauktam.

© FAIRTRADE Österreich

© TransFair e.V. / Author: M. Ersch

³ http://www.fairtrade.net/fileadmin/user_upload/content/2009/resources/2012-13_AnnualReport_FairtradeIntl_web.pdf

STARPTAUTISKĀ GODĪGĀS TIRDZNIECĪBAS ORGANIZĀCIJA
UN PASAULES GODĪGĀS TIRDZNIECĪBAS ORGANIZĀCIJA PĀRSTĀV

1.35 miljonus AUDZĒTĀJU UN STRĀDNIĒKU
70 VALSTĪS

© TransFair e.V. / Author: Didier Gentilhomme

4. KO GARANTĒ GODĪGĀ TIRDZNIECĪBA?

Katrs, kurš izvēlas Godīgās tirdzniecības produktu, atbalsta Godīgās tirdzniecības sistēmas fundamentālos pamatprincipus.

Garantēta godīga cena

Godīgās tirdzniecības ražotājiem maksā godīgu atlīdzību. Tā ir godīga ne tikai uzpircēju, bet arī pašu ražotāju izpratnē. Minimālā garantētā cena sedz ražošanas izmaksas un nodrošina audzētājiem līdzekļus iztikai.

NĒ PIESPIEDU DARBAM!

GODĪGA CENA UN ATLĪDZĪBA!

Nē piespiedu darbam un bērnu darbam

Godīgās tirdzniecības sistēma nodrošina, ka netiek izmantots piespiedu darbs, kā arī nestrādā bērni, kuri jaunāki par 15 gadiem. Tas nenozīmē, ka bērnus neiesaista produktu ražošanā — viņi, piemēram, mācās tradicionālos rokdarbus, un viņu radītos produktus pārdod. Tāds darbs nekaitē bērnu labklājībai un vienmēr tiek uzraudzīts.

Droši un veselīgi darba apstākļi

Droši un veselīgi darba apstākļi trešās pasaules valstīs vienmēr ir bijuši un joprojām ir sāpīgs jautājums. Tāpēc Godīgās tirdzniecības organizācijas rūpīgi uzrauga ražotāju saimniecības, apmāca un skaidro, kas ir droši un veselīgi darba apstākļi, palīdz uzlabot darba drošību un veselības uzraudzību.

Vides aizsardzība

Godīgās tirdzniecības sistēmā ražotājus un audzētājus mudina pēc iespējas vairāk izmantot vietējās izejvielas, mazāk lietot pesticīdus, kopt zemes auglību, racionāli izmantot ūdens resursus un samazināt atkritumus. Ģenētiski modificētu organismu izmantošana ir aizliegta. Godīgās tirdzniecības produktu iepakojums lielākoties ir gatavots no pārstrādātiem vai bioloģiski noārdāmiem materiāliem, bet produktus, kad vien iespējams, sūta ar jūras transportu.

Dzimumu līdztiesība

Godīgās tirdzniecības sistēma veicina to, lai sievietēm vienmēr tiek samaksāts par viņu ieguldījumu ražošanas procesā, un sievietēm, kuras dara to pašu darbu, ko vīrieši, maksā tādu pašu atlīdzību.

NĒ ĢMO!

DROŠA LAUKSAIMNIECĪBA!

© FAIRTRADE Österreich

© FAIRTRADE Österreich

© Linus Hallgren

11

Jaunu iespēju radīšana un jaunu tirgu atvēršana

Godīgās tirdzniecības sistēma un jūs kā patērētāji atbalstāt mazos ģimenes uzņēmumus, asociācijas vai kooperatīvus, kas citādāk būtu izslēgti no pasaules tirdzniecības sistēmas.

Godīgās tirdzniecības prēmija

Papildu iepirkuma cenai ražotājiem maksā atsevišķu maksājumu, kurš ir paredzēts kopienas sociālajai un ekonomiskajai attīstībai — veselības, izglītības un citu iestāžu uzlabošanai, darba efektivitātes paaugstināšanai. Fermeri un audzētāji paši izlemj, kā izlietos papildu līdzekļus, kā arī atskaitās par to Starptautiskajai Godīgās tirdzniecības organizācijai.

Caurskatāmība un atbildība

Godīgās tirdzniecības organizācijas ir augsti atbildīgas pret iesaistītajām pusēm, darbiniekiem, dalībniekiem, ražotājiem un partneriem. Pārvaldība ir caurskatāma, un visos piegādes ķēdes posmos nodrošināta atvērta komunikācija.

Kapacitātes veidošana

Bieži jaunattīstības valstu ražotājiem nav pamata menedžmenta prasmju, kas palīdzētu tiem būt vairāk pašpietiekamiem, mazāk atkarīgiem no komplicētās pasaules tirdzniecības sistēmas. Godīgā tirdzniecība palīdz ražotājiem iemācīties vadīt, uzlabot ražošanas spējas un izprast tirgu.

Godīga tirdzniecības prakse

Godīgās tirdzniecības sistēma, pirmkārt, rūpējas par mazo ražotāju un vides labklājību, ne par peļņas vairošanu. Tāpēc nodrošināts, ka visi pasūtījumi tiek apmaksāti laikā, un, ja nepieciešams, tiek veikta vismaz 50 % priekšapmaksa. Tirdzniecības attiecības veidotas ilgtermiņā, un balstās solidaritātē, uzticībā un savstarpējā cieņā. Ilgtermiņa līgumi sniedz ražotājiem stabilitāti.

GODĪGĀ TIRDZNIECĪBA PALĪDZ FERMIERiem GŪT LABĀKU RAŽU⁴

“Lielāko daļu mūsu Godīgās tirdzniecības prēmijas ieguldījām apmācībās. Notika kursi par kaitēkļu un slimību apkarošanu, augsnes saglabāšanu, darbu ar tehniku un labāko ražas novākšanas praksi.”

Kooperatīvs Cafeicultores das Montanhas do Espírito Santo - Pronova, Brazīlija

GODĪGĀ TIRDZNIECĪBA PALĪDZ KOPIENĀM⁵

“Mana māja ir pilnīgi izmanījusies, mana veselība un mani ienākumi ir uzlabojušies, un es varu paplašināt savu apstrādājamo zemes platību...tagad mūsu kooperatīvā ir nodibināts veikals, kur mēs varam iepirkties, mums ir pieeja tīram ūdenim, kā arī uzbūvēta skola, un tam izmantota Godīgās tirdzniecības prēmija.”

Mengesha Wocho, audzētāja no Oromia, Etiopijā

⁴ <http://fairtrade.org.nz/>

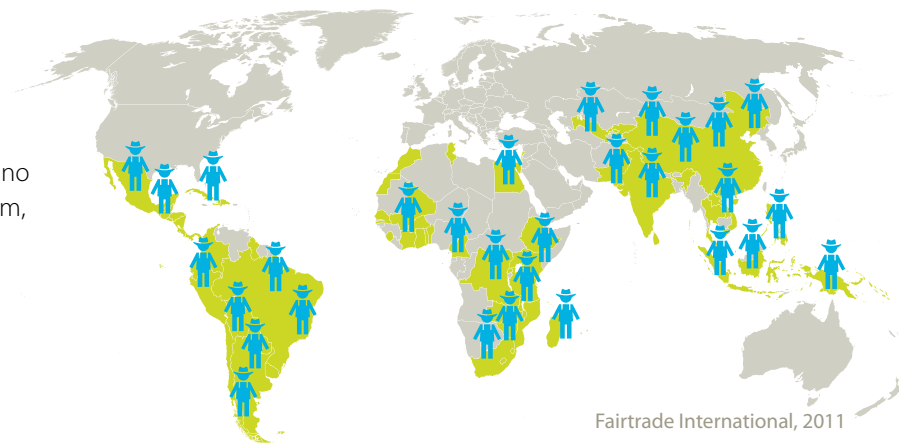
⁵ <http://fairtrade.org.nz/>

5. GODĪGĀ TIRDZNIECĪBA PASAULĒ

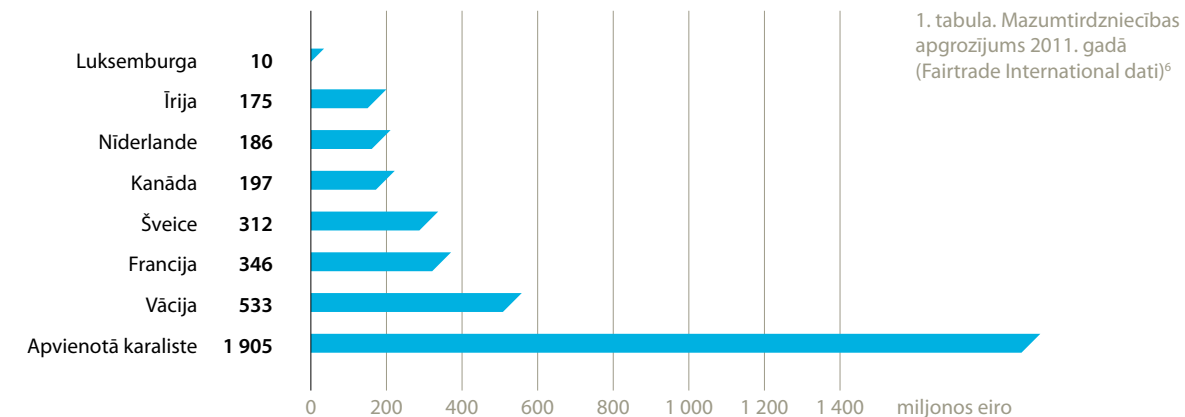
No kurienes nāk Godīgās tirdzniecības produkti?

Lielākā daļa Godīgās tirdzniecības produktu audzētāju un ražotāju nāk no Āfrikas, Latīņamerikas un Karību salām, Āzijas un Okeānijas.

VAI ZINĀJI?

© FAIRTRADE Österreich Galvenās banānu ražotājvalstis pasaulē ir Kolumbija, Dominikas republika, Peru un Ekvadora.	© Frédéric Raevens 97% Godīgās tirdzniecības kokvilnas novākta Indijā un Rietumu un Centrālāfrikā	© FAIRTRADE Österreich 80% Godīgās tirdzniecības cukurs audzēts Āfrikas, Karību salu un Okeānijas valstīs.
Godīgās tirdzniecības kafija galvenokārt nāk no Latīņamerikas valstīm. © TransFair e.V./Didier Gentilhomme	Fairtrade tēja pārsvarā audzēta Austrumāfrikā. © Fairtrade International	Lielākā daļa Godīgās tirdzniecības kakao aug Rietumāfrikā. © FAIRTRADE Österreich

MAZUMTIRDZNIECĪBAS
APGROZĪJUMS
PASAULĒ

4.9 miljardi eiro

Apgrozījums

Produktus ar Fairtrade marķējumu pārdod vairāk kā 120 valstīs. 2012. gadā patērētāji visā pasaulē iztērēja 4.9 miljardus eiro par Godīgās tirdzniecības produktiem (1. tabula).

Godīgās tirdzniecības produktu pārdošanas rādītāji pastāvīgi pieaug, un atsevišķās valstīs Fairtrade marķētie produkti iekarojuši nozīmīgu tirgus daļu.

53 % banānu, ko pārdod Šveicē, ir ar Fairtrade marķējumu.

Katrs piektais puķu pušķis, ko pārdod Vācijā, ir Fairtrade sertificēts.

40 % fasētā cukura un 22 % maltās kafijas Apvienotajā karalistē ir ar Fairtrade zīmi.

⁶ Fairtrade International dati

2011. GADĀ KOPĒJAIS GODĪGĀS TIRDZNIECĪBAS PRODUKTU MAZUMTIRDZNIECĪBAS APGROZĪJUMS EIROPĀ BIJA

3 miljardi eiro

2012. gadā apgrozījums nozīmīgi pieauga galvenajos tirgos: Vācijā par 33 %, Nīderlandē par 26 %, Zviedrijā par 28 %, Šveicē par 15 %, Apvienotajā karalistē par 16 %.

Bioloģiskie produkti

Lai arī Godīgās tirdzniecības sertifikācija nepieprasa bioloģisku sertifikāciju, 52 % Godīgās tirdzniecības ražotāju organizāciju visā pasaulē ir bioloģiskie sertifikāti⁷.

Populārākie Godīgās tirdzniecības produkti ir banāni, kakao, kafija, kokvilna, cukurs un tēja. 31 % Godīgās tirdzniecības banānu un 47 % Godīgās tirdzniecības kafijas ir ar bio sertifikātu (4. attēls).

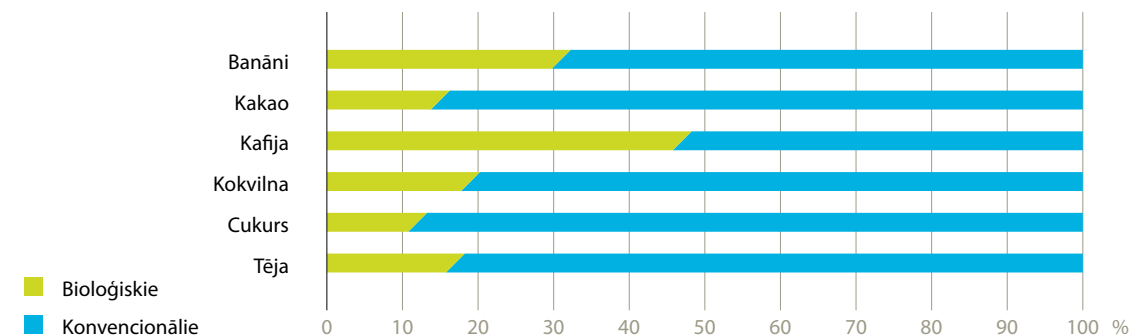

52 % GODĪGĀS
TIRDZNIECĪBAS RAŽOTĀJU
ORGANIZĀCIJU VISĀ PASAULĒ
IR BIOLOĢISKIE SERTIFIKĀTI.

Bioloģiskie produkti tiek ražoti no bioloģiskām izejvielām, un tiem ir apliecināts sertifikāts. Tas nozīmē, ka produkti audzēti, neizmantojot mākslīgos pesticīdus un mēslojumu, antibiotikas, GMO, izmantojot rotāciju kultūru audzēšanā, kā arī ļaujot augiem un lopiem dabīgi nobriest. Ražojot produktus no bioloģiskajām izejvielām, ir ierobežota piedevu izmantošana, netiek izmantoti ĢMO, mākslīgās krāsvielas un garšas pastiprinātāji ir aizliegti.

⁷ <http://fairtradeusa.org>

4. attēls. Konvencionālo un bioloģisko Godīgās tirdzniecības produktu sadalījums atsevišķās produktu kategorijās (saskaņā ar FLO datiem).

GODĪGĀS TIRDZNIECĪBAS PILSĒTAS

Visā pasaulē ir vairāk kā 1 100 Godīgās tirdzniecības pilsētas (piemēram, Londona, Roma, Malme, Tampere, Dortmunde Eiropā, Hjūstona, Bostona Amerikas Savienotajās valstīs, Toronto un Vankūvera Kanādā). Tās izvirzījušas Godīgo tirdzniecību par prioritāti pašvaldību un skolu iepirkumos, kā arī mudina veikalus iekļaut sortimentā Godīgās tirdzniecības produktus⁸.

GODĪGĀS TIRDZNIECĪBAS UNIVERSITĀTE

Godīgās tirdzniecības universitāte ir tāda, kas atbalsta Godīgās tirdzniecības sistēmu un izmanto tās produktus. Tādas ir Londonas universitāte un Saseksas universitāte Anglijā, Kalifornijas universitāte Amerikas Savienotajās valstīs.

⁸ <http://www.fairtradetowns.org/>

© TransFair e.V. / Author: DavidBoucherie

6. GODĪGĀ TIRDZniecība BALTIJAS VALSTĪS

Eiropā jau kopš 20. gadsimta vidus patērētāji iesaistās iniciatīvās, kas atbalsta attīstības valstis un cīnās par nevienlīdzības samazināšanu. "Vecajās" Eiropas valstīs Godīgās tirdzniecības produkti ir mājsaimniecības ikdienas iepirkumu grozā, taču Baltijas valstīs Godīgā tirdzniecība ir pašā aizsākumā.

Godīgās tirdzniecības sistēmu vada nacionālās Godīgās tirdzniecības organizācijas. Somijas Godīgās tirdzniecības organizācija ir atbildīga par to uzņēmumu licencēšanu, kuri izmanto Fairtrade zīmi saviem produktiem Somijā, kā arī Baltijas valstīs — Igaunijā, Latvijā un Lietuvā.

© TransFair e.V.

Godīgās tirdzniecības produktu pieejamība un popularitāte pēdējos gados Baltijas valstīs ir pieaugusi. Pirmās iniciatīvas Godīgās tirdzniecības popularizēšanai sākās 2002. gadā Igaunijā, un 2007. gada 8. maijā Igaunija oficiāli kļuva par pirmo Baltijas valsti, kurā var iegādāties Godīgās tirdzniecības produktus — kafiju, tēju, cukuru, augļus, vīnu, šokolādes dzērienus, svaigus augļus un kokvilnas apģērbus bērniem.

**MAZUMTIRDZniecības APgrozījums
IGAUNIJĀ 2011. GADĀ: 496 640 EIRO,
2012. GADĀ:**

1 061 938 eiro.

Arī Latvijā pēdējos gados nozīmīgi pieaugusi Godīgās tirdzniecības produktu pieejamība — kafija, tēja un šokolāde nopērkami gandrīz visos lielveikalos, savukārt specializētajos bioloģiskās pārtikas veikalos un veselības veikalos pieejams plašs Godīgās tirdzniecības produktu klāsts, tai skaitā saldumi, atspirdzinoši dzērieni, graudaugi, rums un vīns. 2011. gadā vides organizācija "Zaļā Brīvība" ieviesa marķējumu "Godīgai tirdzniecībai draudzīgs", kuru piešķir kafejnīcām, restorāniem, veikaliem un citām mazumtirdzniecības vietām, kurās nopērkami Godīgās tirdzniecības produkti, kā arī uzņēmumiem, kuri izmanto Godīgās tirdzniecības produktus iekšējām vajadzībām.

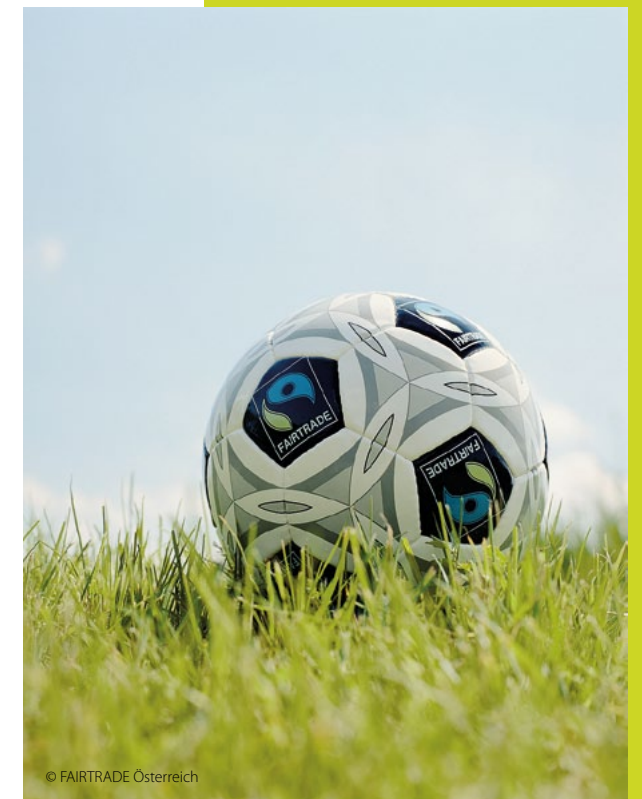
**MAZUMTIRDZniecības APgrozījums
LATVIJĀ 2011. GADĀ: 495 031 EIRO,
2012. GADĀ:**

938 975 eiro.

Lietuvā gandrīz katrā lielveikalā un bioloģisko produktu veikalā var iegādāties Godīgās tirdzniecības kafiju, tēju un cukuru. 2008. gada novembrī Viļņā pirmo reizi notika Godīgās tirdzniecības nedēļa.

**MAZUMTIRDZniecības APgrozījums
LIETUVĀ 2011. GADĀ: 624 091 EIRO,
2012. GADĀ:**

846 027 eiro.

© FAIRTRADE Österreich

7. GODĪGĀS TIRDZNIECĪBAS PRODUKTI

GODĪGĀS TIRDZNIECĪBAS PRODUKTU TIRGOŠANA EIROPĀ SĀKĀS GALVENOKĀRT AR TRADICIONĀLAJIEM ROKDARBIEM, BET 1973. GADĀ UZ EIROPU IMPORTĒJA PIRMO GODĪGĀS TIRDZNIECĪBAS KAFIJU NO GVATEMALAS. ŠODIEN VISĀ PASAULĒ PIEEJAMI VAIRĀK KĀ 27 000 PRODUKTI AR FAIRTRADE MARKĒJUMU — NO PĀRTIKAS LĪDZ PUKĒM, ZELTAM, KOKVILNAI UN SPŌRTA BUMBĀM. (3. attēls)

3. attēls. Godīgās tirdzniecības produktu klasifikācija (saskaņā ar Fairtrade International)

Kakao:

kakao pupiņas, kakao masa, kakao sviests, kakao pulveris.

© FAIRTRADE Österreich

Kafija

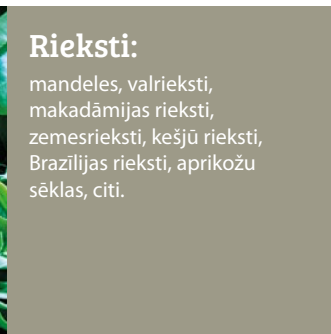
© TransFair e.V / Autorius: M. Ersch

Tēja:

Camellia sinensis

© Kyonne Leyser

Rieksti:

mandeles, valrieksti, makadāmijas rieksti, zemesrieksti, kešjū rieksti, Brazīlijas rieksti, aprikožu sēklas, citi.

Cukurs:

niedru cukurs, melase, citi cukura produkti

© Fairtrade Finland

Apstrādāti un konservēti augļi un dārzeņi:

ŽĀVĒTI AUGĻI: rozīnes, banāni, aprikozes, ķirši, mango, ananāsi, sultana rozīnes, citi.

AUGĻU SULAS: ābolu, greipfrūtu, apelsīnu, ananāsu, laima, mandarīnu, pasiona augļa, citas.

AUGĻU MĪKSTUMI: araka, guava, mango, banāni, liķeši, citi.

ŽĀVĒTI DĀRZEŅI: tomāti

Šķiedraugi:

kokvilnas sēklas

© Eduardo Martino

© Simon Rawles

Svaigie augļi:

akai auglis, āboli, avokado, baby banāni, banāni, baobaba augļi, mellenes, ķirši, dateles, greipfrūti, citroni, laimi, liķeši, mango, amarula, melones, mini arbūzi, nektarīni, apelsīni, papaijas, pasiona augļi, persiki, bumbieri, fizāļi, ananāsi, cepamie banāni, plūmes, mīkstie citrusaugļi (satsumas, klementīni, mandarīni), vīnogas, arbūzi, vīna vīnogas un citi.

© Naomi Kranhold

Medus

© Fairtrade Finland

Ziedi un stādi:

grieztie ziedi, sīpolpuķes, dekoratīvie augi.

© Fairtrade International

Sporta bumbas

© FAIRTRADE Österreich

Koksne

© Fairtrade Finland

Kafija

Kafijas ražošana ir darbietilpīga, tomēr mainīgie klimatiskie apstākļi un lielais starpnieku skaits “noēd” lielāko daļu kafijas audzētāju peļņas. Godīgā tirdzniecība nosaka minimālo kafijas iepirkuma cenu, lai aizsargātu ražotājus no cenu svārstībām globālajā tirgū un nodrošinātu viņiem stabilus ienākumus.

Banāni

Katru gadu pasaulē patērē gandrīz 100 miljonu tonnas banānu, tomēr mazajiem banānu audzētājiem ir grūti nopelnīt iztiku. Tikai 20 % no patērētāju samaksātās cenas lielveikalā nonāk eksportētājvalstī. Turklāt banānu audzēšanā lielajās plantācijās tiek izmantoti lieli kaitīgu pesticīdu apjomi. Godīgā tirdzniecība nodrošina gan stabilus ienākumus, gan ierobežo pesticīdu un mākslīgā mēslojuma lietošanu.

GODĪGĀ TIRDZNIECĪBA PALĪDZ AUDZĒTĀJU BĒRNIEM IEGŪT IZGLĪTĪBU⁹

“Tagad mani trīs dēli mācās augstskolā, un es vēlos arī turpmāk savu kafiju pārdot par Godīgās tirdzniecības cenu, jo tā es varu viņiem nodrošināt mācības universitātē.”

Feliciano Lara Santana, kafijas audzētāja, Fedekaresa, Dominikānas republika.

⁹ <http://www.fairtrade.org.nz/>

¹⁰ <http://www.fairtrade.net/meet-the-producers.html>

¹¹ <http://www.fairtrade.net/meet-the-producers.html>

Cukurs

Katru gadu plantācijās visā pasaulē iegūst 35 miljonus tonnu cukura. Taču tā cena ir zema un nestabila, turklāt attīstības valstu audzētājiem jākonkurē ar turīgajām valstīm, kurās cukura ražošana tiek subsidēta. Godīgā tirdzniecība garantē finansiālu stabilitāti un paver jaunas iespējas.

DZĪVES UZLABOŠANA VISAI KOPIENAI¹⁰

Banānu ražotāji no organizācijas Asociación de Bananeros Orgánicos Solidarios (BOS) Peru 2003. gadā ieguva Godīgās tirdzniecības sertifikātu, un tagad 96 % viņu produkcijas ir bioloģiski sertificēti. Peļņa tiek investēta biznesa attīstībā, turklāt prēmija izmantota arī, lai jauniešiem nodrošinātu stipendijas, palīdzētu asociācijas biedriem iegādāties medicīnas apdrošināšanu un formas jaunatnes futbola komandai un mikrokredītu aizdevumiem.

JAUNU TIRGU PAVĒRŠANĀS¹¹

Tālajā 1975. gadā pavisam necils, tagad Manduvira kooperatīvs Paragvajā ir izaudzis par vadošo bioloģiskā un Fairtrade sertificētā cukura ražotāju un eksportētāju pasaulē.

“Kad mēs sākām, mums nebija nekā, un Godīgā tirdzniecība mums palīdzēja nodibināt kontaktus tirgū. Atbrauca cilvēki no Vācijas un Šveices un teica — jūs varat izdarīt vairāk! Šodien mums ir vairāk kā 28 klienti un mēs pārdodam cukuru visā pasaulē!”

Andrés González Aguilera, Manduvira vadītājs.

Produkti, kas ražoti no vairāk kā vienas izejvielas

Piemēram, šokolādes batoniņš ir gatavots no kakao, kakao sviesta, cukura un citām izejvielām.

Godīgās tirdzniecības produktos, kuros ir vairākas izejvielas, visām, kurām piemērojami Godīgās tirdzniecības standarti, jābūt sertificētām, neskatoties uz to, cik daudz vai maz šīs sastāvdaļas ir gala produktā. Tā, piemēram, šokolādē jābūt sertificētam gan kakao, gan cukuram.

Šādiem produktiem sastāvdaļas un to īpatsvars norādīts uz iepakojuma. Ja ir produkts, kurš sastāv no vienas izejvielas, piemēram kafija, 100 % tā sastāva jābūt ar Godīgās tirdzniecības sertifikātu.

LAI PRODUKTAM, KURŠ RAŽOTS NO DAŽĀDĀM IZEJVIELĀM, VARĒTU PIEŠKIRT GODĪGĀS TIRDZNIECĪBAS MARKĒJUMU, TAJĀ JĀBŪT VISMĀZ 20 % GODĪGĀS TIRDZNIECĪBAS SERTIFICĒTU IZEJVIELU (JA CITĀM IZEJVIELĀM NAV PIEEJAMI GODĪGĀS TIRDZNIECĪBAS SERTIFICĒTI EKVIVALENTI).

Kokvilna

Vairāk kā 100 miljoni mājsaimniecību 70 pasaules valstīs ir iesaistīti kokvilnas audzēšanā un ražošanā. Kokvilna ir īpaši svarīga darbavietu un ienākumu nodrošināšanai Rietumu un Centrālāfrikā, Indijā, Pakistānā un Centrālajā Āzijā. Godīgā tirdzniecība garantē prēmiju sociālām un ekonomiskām investīcijām, kā arī vides aizsardzībai.

¹² <http://fairtrade.org.nz/farmer/agrocel-cotton-growers-association-india>

VIDES AIZSARDZĪBA¹²

Organizācija Agrocel Pure & Fair Cotton Growers' Association Indijā tika izveidota 2005. gadā. Tā strādā ar vairāk kā 20 000 zemniekiem visā Indijā. Godīgās tirdzniecības prēmijas finansē projektus, kas nodrošina:

- Degradētās lauksaimniecības zemes atjaunošanu;
- Zemnieku izglītības un apmācību programmas;
- Tehnisko palīdzību komposta vietu izveidei, lai gatavotu bioloģisko mēslojumu;
- Integrētu lauku apsaimniekošanas praksi, dabīgi samazinot kokvilnai kaitīgo insektu populāciju.

Projektu finansē Eiropas Savienība.

Projektu īsteno Lietuvas Patērētāju institūts, Mondo, Zaļā Brīvība.